

ליקוטים נפלאים פרשת שלח

"ויתרו את ארץ כנען" (יג, ב)

תייר הינו ההולך לתור ארץ ומבקש לראות את היפה שבה, וליהנות מן הטוב שלה, כמו (י, ל"ג): "לתור להם מנוחה", ואילו היוצא למשימת ריגול בארץ אויב, מחפש בה את צדדי חולשתה, ומבקש לראות את הרע ואת המכוער שבה, כמו (בראשית מב, ט): "מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם".

כאשר שלח משה את האנשים על פי ה', שלח אותם כתיירים - "לתור את ארץ כנען", לראות את טובה ולחזור להגיד את שבחיה לבני ישראל. על כן מדברת עליהם התורה בכל הפרשה כעל "תיירים", ואינה מזכירה כלל לשון ריגול. אך כאשר אמונתם בה' ובמשה עבדו התרופפה, ואמרו (דברים א, כב): "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ", הם הפכו מתיירים למרגלים, כנאמר (א, כד): "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ", הם הפכו מתיירים למרגלים, כנאמר (א, כד): "ויבאו עד נחל אשכול וירגלו אתה", כי עשו מעשה מרגלים ולא מעשה תרים.

(הכתב והקבלה)

"כולם אנשים" (יג, ג)

כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו (רש"י).

הרי אמרה תורה: "יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה" (יד, לד), כלומר: כנגד ארבעים יום ששה המרגלים בדרך נתחייבו ישראל לשהות במדבר ארבעים שנה, וקשה איפוא לכאורה - הלא חסרו חמשה-עשר יום מארבעים שנה, שכן בעשירי בניסן עברו ישראל את הירדן לארץ, ככתוב: "והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש הראשון" (יהושע ד, י"ט), ואילו ממצרים יצאו בחמשה-עשר בניסן, חסרים איפוא ארבעה ימים, ונוסף על-כך הרי היה עליהם ללכת אחד-עשר יום בין כה וכה, ככתוב: "אחד-עשר יום מחורב דרך הר שיעיר עד קדש ברנע" (דברים א-ב) - וביחד חסרו איפוא חמשה-עשר יום?

לפיכך אומר רש"י: "באותה שעה כשרים היו" - ואם מחשבים שנה כנגד יום, שיש בו עשרים וארבע שעות, יוצא חצי חודש כנגד שעה, שכן שנה כוללת עשרים וארבעה חצאי חודשים - וכיון שאותה שעה היו כשרים הרי לא נענשו עליה, ושפיר הגיע להם עונש של ארבעים שנה פחות מחצית החודש.

(מטעמי יצחק)

"וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה" (יג, כז)

"כל דבר שקר אין אומרים בו קצת אמת בתחילתו, אין מתקיים בסופו" (רש"י).

מניין לנו שאמרו דבר זה רק כדי לקיים את השקר, ואולי לא אמרוהו אלא משום שהאמת היא כך? אלא, כאשר שלח אותם משה רבינו אמר: "החזק הוא

הרפה, המעט אם רב", ורק לבסוף הוסיף: "השמנה היא אם רזה, היש בה עץ אם אין", והיה עליהם להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, כדרך העולם, ומכיון שהפכו את הסדר והקדימו להשיב על השאלה האחרונה, הרי זה סימן מובהק שאמרו זאת רק כדי שיהיה דבר-אמת בתחילת דבריהם, ועל-כן לא השיבו לאלתר על השאלה הראשונה: "החזק הוא הרפה" את תשובתם: "אפס כי עז העם", שכן אז היה השקר בא ראשונה ולא היה יכול להתקיים.

"והערים בצורות" (יג, כח)

כתוב במדרש, שכשישראל יצאו ממצרים, אמרו הגויים, עכשיו ייכנסו ישראל לארץ ויהרגו את כולם, ככתוב "לא תחיה כל נשמה", אמרו, גם לי גם לך לא יהיה, ולכן כרתו את כל העצים, ושייברו את כל הבתים, והחריבו את כל הארץ, כדי שלא ייהנו ישראל ממנה. כשנגזר על ישראל שיהיו במדבר מ' שנה, עקב חטא המרגלים, ראו הגויים שבני ישראל לא נכנסים לארץ, אמרו, שכנראה התחרטו מרצונם לבוא לארץ, עמדו ובנו את הכל מחדש, ונטעו אילנות, פרדסים וכרמים, וכך המשיכו לבנות ולטעת עד סוף מ' שנה, ובני ישראל באו לארץ חדשה עם פרדסים וכרמים. וזהו מה שאמר הכתוב "ערים גדולות וטובות אשר לא בנית ובתים מלאים כל טוב".

"ויהס כלב את העם..." (יג, ל)

הגמ' במס' סוטה ל"ח אומרת שבתחילה ניסה יהושע להתווכח עם המרגלים אבל הם השתיקו אותו באומרים: וכי ראוי יהושע שאין לו בנים שידבר בפנינו?!

לכאורה, הטענה הזו שליהושע אין בנים צריכה להוות סיבה שהוא כן ידבר בפני העם אודות ארץ ישראל. למה?

היות ואין לו בנים העתידים ליטול חלק ונחלה בארץ, אז אין לו כל נגיעה לענין ארץ ישראל וממילא כל דיבורו יהיה אובייקטיבי.

אז מדוע השתיקו את יהושע?

מסביר הגר"ש אלישיב זצ"ל: הגמ' (יבמות ס"ד) אומרת שלומדים מאברהם אבינו ששיבת ארץ ישראל יש בה זכות שגורמת להוליד בנים. זה מה שטען העם כלפי יהושע: הסיבה שהוא מבקש להיכנס לארץ ישראל, היא כדי שזכות הישיבה בארץ תגרום לו להוליד ילדים, ואין לך נגיעה גדולה מזו, ולכן השתיקו את יהושע.

"ויאמר ה' סלחתי כדברך" (יד, כ)

יש לומר שאף שכתוב 'כי אני ה' אוהב משפט' (ישעיהו סא, ח) אמר הקב"ה למשה הנני מוכרח לעשות כדברך, מכיון שאני

רואה, שאף שדיברו בך (וכמפורש ברש"י בתחילת הפרשה לפי שלקתה זו על שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר, היינו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת שלח

יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם, במאכלם, במלבושם, בדיבורם, ובכל מעשיהם, כעבד שאימת רבו עליו, ולעמוד בשעה שהאדון מצווה לעמוד ולעשות כל מלאכות אשר צוה ה'.

ובזה מבאר רבינו הקדוש את המשך הפסוק 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם' שעל ידי כך יוכל בקלות לשמור עצמו מן העריות, כי כשיתעורר לחשוב שהוא עבד להשם יתברך, ימנע מזה גם כן. וכפי שהגמרא מספרת שבאו הציציות וטפחו על פניו של אדם להצילו מעבירה, וזה היה על ידי שזכר ונתעורר שהוא עבד השייך לאדונו, ואינו ברשות עצמו לעשות כרצונו.

”ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לזכרתם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת” (טו, לח)

תמיהה גדולה ישנה בפסוק זה: מדוע המלה "לדורותם" מופיעה באמצע הפסוק? לכאורה מן הראוי היה לומר: 'ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת' ורק לבסוף לומר 'לדורותם'! ואומרים בשם הגאון - וראיתי בעזר ה' שגם האלשיך אומר כך - שהתורה רמזה בפסוק זה, שהתכלת תתבטל במהלך השנים ולא תהיה לדורות. לכן הדגישה התורה: "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם", כלומר, מצות ציצית אכן תהיה לדורות, אולם "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת", מצות 'פתיל תכלת' - לא תהיה לדורות ותתחדש רק בבוא המשיח, כי כיום אין אנו יודעים מהו פתיל תכלת. פלאי פלאים. (יחי ראובן)

”והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם” (טו, לט)

ידוע מאמר חז"ל (חולין פט ע"א): "רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין? מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד". ושמעתי מרבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א ששאל: אם המטרה היא להזכיר את כסא הכבוד, מדוע צריך להסתכל בתכלת שדומה לים וים דומה לרקיע, הרי אפשר ללכת לים ולהסתכל על הים ובכך לזכור את כל המצוות? או אולי להסתכל בצבע התכלת של הרקיע ולזכור את כל מצוות ה' ברם, לא הראייה לבד היא זו שמזכירה את כל המצוות, אלא קדושת מצות ציצית יחד עם הראייה - זה מה שמזכיר את כל מצוות ה'! ה"חפץ חיים" אומר כי אכן ציצית 'מזכירה' את כל המצוות, אך כדי שיוכל האדם 'לזכור' את המצוות, עליו ראשית כל ללמוד אותן, לדעת את המצוות, ללמוד את סדר המצוות הקצר או ספרים אחרים של מניין המצוות, כי בלי זה, אלו מצוות 'תזכיר' לו הציצית? (יחי ראובן)

שהמה ג"כ דיברו על משה) ובכל זאת אתה מוחל להם ועוד אתה עומד ומתפלל עליהם, לכן 'סלחת' ואני עושה 'כדבריך', היינו כמו שאתה מתנהג (כי דבר הוא לשון הנהגה כמו דבר אחד לדור) ולכן אמר בלשון כדבריך - כהנהגתך. (אריה שאג)

’ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי יד, כד)

ולכאורה קשה למה הזכיר רק את כלב ולא את יהושע בן נון שגם הוא לא הלך בדרך המרגלים?? ועוד קשה מהו כוונת הפסוק 'רוח אחרת היתה עמו' ? מסביר רבינו האור החיים הקדוש, שאצל כלב בן יפונה נתעוררה רוח רעה ללכת אחר עצת המרגלים, והיה צריך להתגבר עליה כדי שלא יחטא, כי היתה לו 'רוח אחרת' שהוא היצר הרע שרצה למונעו מדרך הטוב, ופעמה בו הרוח הרעה שיחטא, ולמרות כך נתגבר והלך להשתטח על קברי האבות וניצל, ומילא אחרי רצונו של השם יתברך, לכן זכה כלב שיקרא עבד ה' כמשה רבנו עליו השלום. לעומת זאת, אצל יהושע בן נון לא התעוררה כלל בקרבו רוח רעה, מכח תפילתו של משה רבנו עליו השלום, שה' יושיעו מעצת המרגלים.

”ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם” (יד, לג)

אם רוחו של אדם נמוכה, והוא אפס בעיני עצמו, אל יפלא אם נראה כך גם בעיני אחרים. (הרי"ם מגור)

”והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם” (טו, לט)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי הגמרא במסכת מנחות, שהציצית הוא סמל ואות שאנחנו עבדים של הקדוש ברוך הוא. והגמרא מביאה משל לכך, מכל עבדי מלוכה של בשר ודם, שיש סימן בבגדי העבד לאיזה מלוכה ושלטון הוא שייך, כמו כן יש עלינו סימן בלבישת הציציות, המרמזים לתרי"ג מצוות, שאנחנו עבדים של הקדוש ברוך הוא. ובה מסביר את המילים 'והיה לכם לציצית', שעל ידי הציצית אנו נזכר שאנחנו עבדים להשם יתברך, ואין אנו יכולים לעשות כרצוננו, וזוהי הכוונה 'והיה לכם לציצית' שתזכרו מטרת מצות ציצית שתביא לכם הכנעה כעבדים. וכך רבינו הקדוש מגדיר את העבדות וביטול הרצון המוחלט להקדוש ברוך הוא, וזה לשון קדשו: 'כשיביטו בסימן עבדותם,

סיפורים נפלאים פרשת שלח

אבל המחטיא את הרבים ימהר ה' להשמידו, בדי שהדבקים בה' לא יודחו על ידו!

וכאשר הזהיר החת"ס כן היה! כל באי אותה חבורה מתו בזה אחר זה במיתות משונות באותה שנה. האחד טבע בנהר, האחר נכווה למוות, האחר התאבד, עד שלא נשאר מהם אלא אחד. ירא אותו אחד לנפשו וחשב שמא מזל המקום גרם, על כן ברח לעיר המלוכה וינה ושיגר משם מכתב לחתם סופר. ביקש בו מחילה והתחנן שיזכירו בתפלתו לטובה שלא תאונה אליו רעה. ואולם ידע החת"ס שהלה לא שינה אורחותיו ומסתפח הוא שם לחבורת עוקרי הדת, ענה לו: אין לך צורך לבקש זאת, זוכר אני אותך בכל יום בברכת "ולמלשינים אל תהי תקוה"...! ולא ארכו הימים, עד שאבד אף הוא מן העולם. (הגדת החת"ס)

"ועבדי כלב עקב הייתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי" (יד, כד)

פירש רש"י: "וימלא אחרי - וימלא את לבו אחרי, וזה מקרא קצר". ועדיין יש מקום לבאר את הדברים. אומרים שההייליגער "חתם סופר" אמר שהוא מקנא בוודיו של ה"שאגת אריה". מה היה הוודיו של ה"שאגת אריה"? לפני פטירתו הגיעו אליו אנשי ה'חברא קדישא' כדי שיאמר וידוי, אך הוא דחה אותם ואמר: "אין לי צורך בוודיו, כי לא חטאתי! אך אין זה בגלל איזו צדקות מיוחדת, פשוט מאד לא היה לי זמן לעשות עבירות!..." אמר ה"חתם סופר": בכזה וידוי אני מקנא! מי שכל כולו דבק במצוות, אין לו זמן לעשות עבירות. וייתכן לומר שזהו הפירוש "וימלא אחרי". הוא מילא את לבו אחרי, כל הלב שלו היה מלא אחרי הקב"ה, ממילא לא היה לו מקום לחטא.

ישנו מעשה נורא מה"שאגת אריה" שסיפר הרב מבריסק, ששמע מאביו רבי חיים מבריסק, ששמע מה"בית הלוי", ששמע איש מפי איש עד ר' חיים וואלוז'ינר. המעשה ידוע, אך למרות זאת כדאי לחזור עליו. אני זוכר שהרבי רבי שלום הגיע פעם לשיבה קטנה של פוניבז' ודיבר בפני הבחורים ואמר: אני מבקש שכל אחד יקח חבורתא וביחד יחזרו על הסיפור! ובכן, הסיפור היה כך:

כידוע, היו גדולי ישראל בדורות קודמים שערכו גלות. מסופר על ר' חיים וולוז'ינר שרצה ללכת לגלות, ורבו, הגאון מוילנא, אמר לו: קודם כל תעשה ניסיון, לראות אם אתה אכן ראוי ומוכן לכך. ומה הניסיון? חודש שלם עליך לישון על ספסל, לאכול לחם צר ומים לחץ, וללמוד מאה דפי גמרא בכל יום. אם אתה מסוגל לעשות זאת בשלמות, בלי שום דופי, ראוי אתה לערוך גלות. אם לא - זו איננה גלות, זה סתם ביטול תורה...

גם ה"שאגת אריה" הלך לגלות. לא עברו כמה ימים והנה הוא חוזר מהגלות. שאלוהו התלמידים: "רבינו, מה קרה? מדוע הקדמת לשוב?" סיפר להם: הגעתי

"שלח לך אנשים" (יג, ב)

שלח לך, לדעתך אני איני מצוה לך (רש"י). נראה לפרש על פי מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קטז, י-יא) "האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב", הנה עיקר עבודתו של האדם צריכה להיות שיעקור מקרבו מידת הגאווה, וידבק עצמו במידת הענוה ושפלות הרוח, והנה אני מרמז על גאווה שמחשיב עצמו ל"יש". ידוע המעשה אצל הרה"ק רבי חיים בעל דברי חיים מצאנז ז"ע, שפנה פעם אחת אל משמשו ושאלו מי אתה, והשיב אני פלוני משמשו של הרבי, ושאלו רבי חיים שוב מי אתה, וחזר המשמש והשיב אני פלוני בן פלוני משמשו של הרבי, וכך כמה פעמים עד ששאלו והשיב המשמש אני יודע, אמר לו הרה"ק מצאנז זה אתה, אמאי לא אמרת קודם.

כמו"כ מסופר על אחד מתלמידיו של הרה"ק רבי מרדכי מלכוביץ' ז"ע שבא אל רבו ודפק על הדלת ושאל רבו מי זה, והשיב אני, ואמר הרה"ק 'אני הוא ולא אחר', "אני" יכול רק הקב"ה לומר ולא אחר, ואמר התלמיד אלמלא לא באתי אלא בשביל ללמוד את זה, דיו.

והנה אף שהאדם עבד על עצמו לשבר מידת הגאווה אך עם כל זה לא ימלט שלא יכשל לפעמים בחטא הגאווה, וזה שאמר דוד המלך ע"ה, "האמנתי כי אדבר אני", אם מאמין האדם במה שאומר אני, והיינו שעדיין לא שבר את מידת הגאווה שבו, אזי עניתי מאוד, סימן הוא שהוא עני ביראת ה', אך 'אני אמרתי בחפזי' אם בדרך חפזון הוא אומר 'אני', אין זה נחשב כל כך לחטא, שכן כל האדם כוזב, כל אדם נכשל בזה.

וזהו מה שאמר הקב"ה למשה רבינו 'שלח לך לדעתך, אני איני מצוה לך' רק זאת איני מצוה לך, מי שהוא בעל גאווה שאומר 'אני' כזה אחד איני מצוה לך שתשלח. (שיח יעקב יוסף)

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג, טז)

כתב רש"י (מהמד"ר): התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים. וכן בפסוק "ויעלו בנגב ויבא עד חברון" (יג-כב) דרשו חז"ל בגמרא (סוטה לד:) אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות והתפלל שינצל מעצת מרגלים. נמצאנו למדים, כי אף האדם הגדול ביותר, חושש מהשפעה השלילית של סביבתו.

כאשר קמו 'משכילי' פרשבורג וביקשו לסחוף עמם את בני הנעורים ביסוד בתי ספר מערערי אמונה, כינס בעל החתם סופר את בני הקהילה, ופתח דרשתו בפסוק: "עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בבעל פעור. כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלוקיך מקרבך, ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום".

והמשיך החתם סופר להזהיר: בנוהג שבעולם "רשע וטוב לו" בעולם הזה (ברכות ז.ז) כדי לשלם לו שכר מצוותיו ולאבדו מחיי עוה"ב.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת שלח

"ועשו להם ציצית" (טו, לח)

פעם אחת בא יהודי כפרי אל רב העיירה כשבפיו שאלה גדולה. כפרי זה היה ירא שמים ושומר מצוות אך היה גר רחוק מהיהודים ולא הייתה לו הזדמנות ללמוד תורה. שאל הכפרי את הרב: תורתנו הקדושה יש בה 613 מצוות ומשתדלים אנו לקיים את כולן. אך מצוות ציצית אנו מכבדים אותה ומחשיבים אותה יותר מן המצוות. מדוע אנו מנשקים אותה כל כך הרבה פעמים בתפילה ומגלים כלפי מצוה זו חיבה מיוחדת? ענה לו הרב: האם יש לך בן? אמר לו כן, יש לי בן אחד יקר וה' זיכני בכל טובה ובנכדים נחמדים. האם אתה מנשק את בנך? שאל הרב. לא, כבוד הרב ענה היהודי. בני הוא כבר מבוגר והוא בעצמו אבא. אך אני מנשק ומחבב מאד את נכדיי הקטנים והחמודים. שאל אותו הרב: ומדוע אתה מנשק כל כך את הנכדים שלך? ענה היהודי: נכדי הוא כמו ציפור קטנה, ממש תענוג להתעסק אתו. הוא אדם קטן יש לו כל מה שיש לאדם מבוגר, כל האיברים שלו כל כך קטנים, הכל קטן ונחמד ומוכרחים לנשק אותו. אמר לו הרב: אסביר לך מדוע כה חביבה עלינו מצוות ציצית. הציצית משקפת את כל התורה עם תרי"ג המצוות שבה. "ציצית" = בגימטריא 600 ושמונה חוטים וחמשה קשרים יחד זה 613 כמניין תרי"ג מצוות. הציצית היא כמו הילד הקטן שיש בו הכל, גם בציצית יש בה כל התרי"ג מצוות והיא מזכירה את כל התורה. כמו שכתוב: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם" ולכן מכבדים ומנשקים אותה כל כך. חיוך של שביעות רצון עלה על פניו חרושי הקמטים של הכפרי הזקן, דבר גדול למד מהרב ומעתה יחבב את מצוות ציצית עוד יותר.

(מעשה אבות)

"ולא תתורו... למען תזכרו" (טו, לט-מ)

אחד מחסידיו של רבי מנחם-מענדל מקוצק היה תלמיד-חכם גדול, שהיה שקוע במשך כל היום בלימוד התורה. עם זאת סבל מאוד מזיכרון חלש ומנטייה לשכוח את אשר למד. פעם החליט להיכנס אל רבו ולבקש עצה וסגולה לחיזוק הזיכרון. הרבי מקוצק, שהיה ידוע באמרותיו החריפות והשנונות, הגיב קצרות: "סגולה לזיכרון אתה מבקש? בתורה יש סגולה אחת - 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם - למען תזכרו'..." דקות מעטות לפני פטירתו, נטל הגאון מוילנא את ציציותיו בידי, וכה אמר לבני ביתו שנצבו סביב מטתו: "כמה קשה להפרד מהעולם הזה! כמה יקר כל רגע בעולם הזה! הנה, על ידי ציצית, שמחירה פרוטות מעטות מקיים היהודי מצוה ומסוגל להגיע למדרגות עליונות, ואף לקבל את פני השכינה. היכן נוכל למצוא זאת בעולם הבא?!" ובמילים אלו יצאה נשמתו בטהרה ועלתה אל גנזי מרומים (מעשיהם של צדיקים).

א טו שבת

לאכסניה אחת. כמוכן, איש לא הכיר אותי. חשבו שאני איזה קבצן עני, והתנהגו אלי בהתאם... התאכסתי באכסניה הזו, ובעת הארוחה הגישו לי צלחת מרק. הייתי שקוע בתלמודי, ובמקום להכניס את כף המרק לפי - הכף נפלה על המפה והכתימה אותה. ראתה זאת בעלת הבית, התנפלה עלי והרימה קול זעקה: "אוי ווי, מה עשית?! אמרתי לעצמי: זהו זה, אויס גלות! אין יותר גלות! תמהו תלמידיו: רבינו, מה בכך? וכי גערה אחת של איזו בעלת בית נרגנת זו סיבה להפסיק את הגלות?!" השיב להם ה"שאגת אריה": "כמוכן אינני נבהל מצעקה של איזו בלעבוסטע, ואת הנזק המועט שגרמתי לה יכולתי לשלם ולהמשיך הלאה בגלות. אלא שכל המהות והתכלית של גלות היא לימוד תורה בלי שום הפסקה, וכשאותה אשה גערה בי - הפסקתי את לימודי לרגע, ומיד המשכתי בלימוד כרגיל. אך כיון שנגרם ביטול תורה של רגע אחד, רגע כמימרא - זאת כבר לא גלות, אפשר לחזור הביתה!" וזה היה הווידי של ה"שאגת אריה" לפני פטירתו: כדי לחטוא צריכים זמן, ואני - לא היה לי זמן לחטוא, את כל הזמן הקדשתי לתורה! בכזה וידי קינא ה"חתם סופר"... (יחי ראובן)

"ועשו להם ציצית" (טו, לח)

סיפר הגאון רבי משה הערש פוקס אב"ד גראסווארדיין, כי פעם בא קרוב משפחה אל הגאון רבי מנחם כץ אב"ד צעהלים, וביקשו לבוא עמו לפרעשבורג כדי להשתדל אצל רבינו החתם סופר שייתן לו כתב קבלה על הלכות שחיטה, דבר שיהיה לו לתועלת רבה, ויקבל על ידי כך משרה בנקל. מילא את מבוקשו. באמצע הדרך, שאל אותו רבי מנחם, אם למד היטב דיני שחיטה - כדי שלא יבוש ולא יכלם כשהחתם"ס יבחנו אותו. השיב האיש כי איננו ירא מאומה, כי הוא בקי בטריפות כרבי יוחנן... ומלבד זה, טען, הוא יודע שהרבנים אינם לומדים כל כך דיני שחיטה, ורק עוסקים בהלכות ציצית וכדומה... כאשר באו לפני החתם"ס, הציעו לפניו את בקשתם. הנהן החתם"ס בראשו כמי שמוכן למלא את בקשתם, אולם מקודם, אמר החתם"ס, הוא רוצה לשאול את האיש איזה דין ב...הלכות ציצית. ה"שוחט" לא ידע להשיב, ונרתע לאחור. אמר לו החתם"ס: "סע נא עתה לביתך ולמד דינים אלו, אשר נחוצים המה לכל ישראל כשר, ועד שתבוא בחזרה, תלמד אף גם הלכות שחיטה. אז אמלא את בקשתך ואתן לך קבלה כראוי וכיאות". ויהי לפלא. ("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החתם"ס)

הכנף פתיל תכלת" (טו, לח)

מישהו שאל פעם את ה"חזון איש" מדוע אינו הולך עם פתיל תכלת, כפי חידושו של האדמו"ר מרוז'ין, שהרי אם לא יועיל - לא יזיק, ואין זו עבירה ללכת עם פתיל תכלת? השיב לו החזון"א: "אם כך, מדוע שלא תצבע את הציצית בדם של שור? הרי גם זה אם לא יועיל לא יזיק..." (יחי ראובן)